PEM 2647-3
V9

T. ALGMA

AJALOO TÖÖVIHK
ÜHES TÖÖJUHATUSTEGA

ALGKOOLI IV ÕPPEAASTALE

I VIHK

2. TRÜKK

Laine Kont

K.-Ü. „LOODUS“, TARTU, 1936

PEM 2647-3
V9
42-93-4

PEM 2647-3
V 9

Kuidas kasustada töövihku.

1. Enne ülesannete täitmist loen läbi tööjuhatuse ja siis vastava peatüki raamatust. Kui kõik selge ja arusaadav, asun ülesannete täitmisele üksikult.
2. Ülesanded täidan samas vihus, teisi vihke pole vaja. Kirjutan ainult vastuse või jätkan trükitud lause mõtet.
3. Kirjutamiseks ja joonistamiseks on vihus jäetud vajalik ruum. Kirjutan vastused hästi kokkuvõtlikult ja lühidalt, kuid siiski täpsalt ning tabavalt. Mõtlen enne vastuse, siis kirjutan.
4. Igale joonisele, kaardile, tabelile jne. kirjutan vastava all- või pealkirja.
5. Joonistamisel taban lihtsate joontega kõige olulisema.
6. Mõne numbri juures puudub ülesanne. Selle ütleb õpetaja või, kõige parem, koostan ise.
7. S-ga märgitud ülesannetele mõtlen vastuse valmis ja vastan suuliselt, aga soovi korral ja kui aega, siis kirjutan.
8. +-ga märgitud ülesanded täidan vabal valikul.

Kiviaeg.

Koopaelaniku kodune elu ja tegevus. (1,5 tundi.)

Õpperaamatust: M. a. j.[1], lk. 23—26; J. k. a.[2], lk. 3—12.

1. Riideiks tarvitas koopaelanik loomanahku.

2. Koopas leidusid järgmised esemed: jahiriistad, looma nahad ja veel palju muid tarbe riistu.

3. Peale jahisaagi tarvitati veel toiduks: taimi, nende juuri ja marju.

4. Kodus tegid a) mehed: igasuguseid jahi riistu, kohendasid koopas elu ruume ja pükasid ka mees jahis
   b) naised: tegi enamasti söögi nülgisi kirikildudega looma nahkadel ning ja tarbeasju muid koduseid töid
   c) lapsed: käisid marjul ja lõbutsesid kodus.

5. Koopaelanikul olid järgmised tööriistad:

S.[3] 6. a) Kirjeldan lihaküpsetamist ning söömist. b) Miks elati koopas?

c) Miks valvati tuld?

+7. Et oma eluaset kaunistada, selleks koopaelanikud

8.

---

[1] Möödunud ajad jutustavad. Ajalooraamat algk. IV klassile. — J. Parijõgi.
[2] Jutustusi kodumaa ajaloost. Algk. IV õppeaasta. — J. Adamson.
[3] Suuliseks vastamiseks. Soovi korral võib õpilane täita ka kirjalikult.

+9. Joonistan koopaelaniku tähtsamaid a) tööriistu ja b) ehteasju.

Koopaelanik jahil. (0,5 tundi.)

Õpperaamatust: M. a. j., lk. 27—28; J. k. a., lk. 3—12.

1. Koopaelanikul olid järgmised jahiriistad: odad, püüdid, viburd ja T kirved

2. Jahiloomi jälitati järgmiste tunnuste abil: puude okstelt korjati loomade karvu, siis veel otsiti tee radu kust loom mad loomas käisid

S. 3. Millistele metsloomadele peetakse jahti nüüdisajal?

4. Joonistan püstläbilõigus metsloomade püünis-augu.

+5. Joonistan jahiriistu.

Kuidas õppis inimene tuld kasustama. (0,5 tundi.)

Õpperaamatust: M. a. j., lk. 28—31; J. k. a., lk. 12—15.

S. 1. Kuidas saadi esimene tuli? Esimest tuld saadi välgust mis kord metsa põlema süütas.

2. Kunstlikult saadi tuld nõnda: võeti üks pikk ja peenike pulk teine jämedam, neid ööruti kuni nad leegitsema hakkasi. Tuld saadi veel teela ja tule kiviabil ja enestele ka palju soo ja saada

3. Tulest oli koopaelanikul palju kasu, näiteks: ta sai toitu küpsedata

S. 4. Kuidas saadakse meie ajal tuld? Meie ajal saadakse tuld tulemasinas ja tikkudega.

+5. Joonistan: Esimene „tulemasin".

Kuidas õpiti karja kasvatama. (0,5 tundi.)

Õpperaamatust: M. a. j., lk. 36, 38—39; J. k. a., lk. 15—16.

1. Esimeseks koduloomaks oli koer; ta oli kasulik seega et ajas jahulistele jahul loomi ette ja püüdis ka mõne looma kinni.

S. 2. Miks hakkas inimene loomi kodustama? Inimene hakkas loomi seepärast kodustama, et poleks enam jahil käimist ega metsast otsimist.

3. Karjakasvataja peamiseks elamuks oli kalju koopas või telk.

4. Karjakasvatajad liikusid ühest kohast teise, sest et loomatel ühe koha peal palmud söömist. Nad sõid selle koha paljaks ja siis rännati jälle edasi.

+5. Joonistan: Karjakasvataja elamu.

Kuidas õpiti põldu harima. (0,5 tundi.)

Õpperaamatust: M. a. j., lk. 37—38; J. k. a., lk. 16—18.

S. 1. Millised tähelepanekud viisid inimese mõttele kasvatada põllutaimi?

2. Esimesed põllutööriistad olid järgmised: ~~sed~~, sea-nina ja haru äkke,

3. Viljateri tarvitati toiduks nõnda: a) esialgu keedeti neid tervelt

b) hiljemini aga jahvatadi nad peeneks, ja keedeti

4. siis putru ja kõrti

+5. Joonistan: Esimene „veski". V.

Vaiküla ja ta elanikud. (2 tundi.)

Õpperaamatust: M. a. j., lk. 33—36; J. k. a., lk. 18—24.

S. 1. Miks valiti kindel elukoht vee ja metsa lähedusse?

+2. Vaiküla ehitamise juures oli tarvis järgmisi esemeid ja tööriistu:

3. Vee peale ehitatud küla pakkus elanikkudele palju paremusi, näiteks: seal olid nad kaitstud kiskjate loomade eest ja hulgujate metsinimeste eest.

4. Kehakatteks vaiküla elanikkudel olid loomanahad ja ?

5. Toiduks tarvitati loomaliha, linde, püüdsid kalu ja kasvõi mõne suguste taimede juuri ja viljatõsid.

6. Kodus tehti järgmisi töid: a) mehed valmistasid kalapüügiriistu ja muid terariistu
b) naised kudusid kangaid, ja ketrasid valmistasid savipotte ja muid tarberiistu

7. Riistade teritamisel ja aukude puurimisel tarvitati liiva, vett ja looma luid.

8. Loendan vaiküla elanikkude välised tööalad: põlluharimine, kalapüük, jahilkäimine ja karjakasvatamine

+9. Vaiküla elanikud olid rohkem edenenud (arenenud) kui koopaelanikud.
Toon näiteid selle tõestuseks:

?

10.

+11. Joonistan vaiküla elaniku mõne tähtsama tarberiista.

Pronksiaeg. (1 tund.)

Õpperaamatust: M. a. j., lk. 39—41; J. k. a., lk. 24—26.

1. Metallidest hakkas inimene esimesena tarvitama pronksi

S. 2. Milleks osutus see metall kõlblikuks, milleks mitte?

3. Pronksi saadi sel teel, et vask ja tina sulatadi ühiseks seguks.

4. Pronks oli vasest parem, sest et tast sai ka terariistu valmistada

5. Pronksist valmistati kirveid, nuge, mõõku, odasid ja palju muid terariistu

6. Pronksasjad olid kiviasjadest märksa paremad, näiteks: pronksis sai palju kergema vaevaga valmistada terariistu

+7. Tol ajal tarvitati rahana

8.

+9. Joonistan mõne pronksiaegse tarberiista.

Kokkuvõtteks ja kordamiseks. (1 tund.)

1. Kiviajaks nimetame aega, mil inimese tarberiistad olid valmistatud kivist ja luust.

2. Pronksiajaks nimetame aega, mil inimene oma tarberiistad ja ehteasju valmistas vasest, tinast ja prongist

3. Nimetan ürginimese elamud arenemise järjekorras: 1) koige esiteke elas ta kaljukoobas 2) järgmisena ela ta vaikulas hiljem eladaks suitutaretes pas

4. Elatusviisid arenesid järgmiselt: 1) Alginimene elatas end. jahi pidamisest 2) järgmiseks hakkas ta karjakasvatusega 3) Hiljem hakkas ka algaja inimene põlluharimisega

5. Koopaelanikkude kehakatteks olid loomanahad, aga vaiküla elanikud kandsid juba kinni õmeltud loomanahku ja linast koodud riideid

+6. Loendan ürginimese tähtsamaid relvi:

+7. Loendan ürginimese tähtsamaid tarberiistu:

S. 8. a) Mis oli vanema ülesandeks? b) Kuidas praegused inimesed teavad, et ürginimesed elasid nõnda, nagu siin kirjeldatud?

9.

+10. Joonistan kirveid arenemise järjekorras.

Muistne iseseisvusaeg.

Muistsete eestlaste kodune elu-olu. (2 tundi.)

Õpperaamatust: M. a. j., lk. 44—48; J. k. a., lk. 28—35.

S. 1. a) Muistsete eestlaste elamud olid vete lähedal. Miks? b) Millega seletada, et m. eestl. armastasid elada koos külade viisi?

2. Elamus leidusid järgmised esemed: lauad, pingid, maganis lauad ja palju muid esmeid.

3. Loendan m. eestlaste elatusviisid: kalastamine, põlluharmine ja karja kasvatamine

4. Peale elamu, mis koosnes tahumata palgidest ja ülgse katusega oli talul veel teisi hooneid, ja nimelt ait, laut, saun, ja rehi.

5. Loendan m. eestlaste a) toite: loomaliha, linnuliha ja põllu saadüsi b) jooke: kalja, piima ja vett.

+6. Alet tehti nõnda:

+7. Viljasortidest m. eestlased ei tundnud veel

8. Vili hoiti a) rahuajal (kus?) aitades ja rehes

b) sõjaajal oiti aga maasekes ja koopastes

9. Kirjutan, mida tegi ja toimetas päeva jooksul a) peremees saatsi sulaseid tööle, vaadas kodus toimeid ja pidas nõu mesinduse eest oo hoolt.

b) pereemand keetis sööa, talitas loomi, ja ketras ning kutus perele riideid.

10. Peale peremehe ja pereemanda elasid talus veel pojad, tütred, nende abikaasad, lapsed, sulased ja tüdrukud.

S. 11. Selgitan, mispoolest erines muistsete eestlaste rõivastis meieaegsest:

12.

13. Joonistan põllutööriistu

Muistsete eestlaste matused ja muud kombed. (0,75 tundi.)

Õpperaamatust: M. a. j., lk. 57—58, 49—51; J. k. a., lk. 38—39.

1. Matusepaigaks oli harilikult mäe nõlv

2. Nüüdisajal maetakse surnu puusärgis, m. eestlased aga poledati ja siis see tuhk maeti paekiviga vooderdatud auda

3. Surnule pandi kaasa tarberiistu seepärast et ta teises ilmas võiks tööd jatkata.

+4. Peiedel jäeti osa toitu söömata, sest

5. Ohvrikohtadeks olid mäed ? tamme metsadega (hiied)

6. Ohvriks toodi järgmisi ande loomi, vilja, loomaliha ja ardlu ning linu

S. 7. Kuidas ennustati uute kavatsuste puhul?

8.

Muistsete eestlaste vaenulisi kokkupuuteid naabritega. (1 tund.)

Õpperaamatust: M. a. j., lk. 54—57; J. k. a., lk. 40—42.

1. Eestlastel tuli kokku puutuda naabritega järgmistel juhtudel: kaupu vahetamas käies, merel ja ka röövretkeil käies

2. Leian Euroopa kaardil rahvad, kellega eestlastel oli kokkupuuteid. Ühtlasi mõõdan kaardil, kui kaugel on meist Rootsi kõige lühemat mereteed:

S. 3. Mis tegid eestlaste vanemad vaenlase ilmumisel?

4. Eestlased kaitsesid oma vara vaenlaste eest nõnda:

5. Majaks nimetati

6. Jurjevi linna asutas

+7. Miks tol ajal sõditi harilikult talvel?

8.

+9. Joonistan m. eestlaste relvi.

Piiskop Meinhard. (0,75 tundi.)

Õpperaamatust: M. a. j., lk. 61—62; J. k. a., lk. 43—45.

1. Meinhard saadeti Liivimaale selleks et ta seal ristiusku kuulutaks

2. Meinhardi tegevus liivlaste juures oli järgmine: tahtitas neile kirikut ülekäilla, ehitas ka neile kantsi ja tegi oma misjonitööd pikkamisi edasi.

3. Liivlased lasksid end ristida peamiselt seepärast, et nad sõja ajal kantsi võisi mina.

4. Liivlaste vanematest võttis ristiusu vastu väga liivlaste vanemtkaupa

S. 5. Mispoolest oli sakslaste ehituskunst liivlaste omast parem?

+6. Miks liivlased olid usu vastu vaenlikud?

Piiskop Albert alistab liivlased ja lätlased. (1 tund.)

Õpperaamatust: M. a. j., lk. 62—63; J. k. a., lk. 45—47.

1. Piiskop Albert ilmus Liivimaale a. 1200 suure sõja väega.

2. Loendan need teod ja võtted, milledega Albert püüdis kindlustada oma võimu: ta meelitas vanemaid ja saatis nende poegi Saksamale siis pidasta ka nenda vastu riisti sõdasid.

3. Mõõgavendade ordu liikmed olid seotud järgmiste tõotustega: 1) nad ei kohtinud abielluda 2) alati valvel olema vaenlaste vastu 3) paganate vastu võitlema

+4. Mis oleks öelda ristisõdijate ja orduvendade a) kui inimeste kohta:

b) kui võitlejate kohta:

S. 5. Selgitan, miks Kaupost sai sakslaste poolehoidja:

6. Leian kaardil paavsti asukoha. a) Mõõdan teekonna pikkuse Riiast sinna, see on +b) Arvutan, kuipalju aega kulus Kaupol selleks reisuks:

+7. Liivlased ja lätlased alistati sajandi veerandil.

8.

9. Joonistan orduvenna õlamärgi.

Eestlaste esimesi kokkupuuteid sakslastega. (20 min.)

Õpperaamatust: J. k. a., lk. 47—48.

1. Eestlased tegid sõjaretke Taanimaale selleks

+2. Miks tuldi Taanimaalt ruttu tagasi?

3. Merevõitluses tarvitati järgmisi võtteid: a) saarlased:

b) sakslased:

4. Sakslased hakkasid tungima eestlaste maa-alale sihiga, et neile ristiusku pakuda, aga veel suuremaks sihiks oli see et eestlaste viljakamadelbat maad omale võita ja seda valitsema hakkata

Viljandi ja Leole langemine. (1 tund.)

Õpperaamatust: M. a. j., lk. 63—67; J. k. a., lk. 49—51, 129.

1. Viljandi piiramisele asudes tahtsid sakslased eestlasi sundida alistuma (kuidas?) ähvardustega, et nad tahavad kaasa võetud vangid.

2. Relvadest tarvitasid a) eestlased: odasid, piike, sõjakirveid, vibusid ja pakilpe.

b) sakslased: kiri-haitemarinaid, ~~püssi ja muud niidei~~d

3. Peale relvade oli veel teisi võitlusabinõusid a) eestlastel: tuli tõrvja kuum vesi.

b) sakslastel: kivid.

+4. 1211. a. tasuretkest võtsid osa maakonnad:

+5. Tasuretke üldjuhiks oli

+6. Kuidas toimised eestlased lätlaste ja liivlaste maal?

7. Leian kaardil Lembitu kantsi. S.) Kirjeldan teekonda, kui reisiksin praegu endise Leole asukohta:

8. Lembitu ei suutnud oma kantsi kaitseda seepärast, et tal puudus korralik sõjavägi.

S. 9. Loetu põhjal kirjeldan, kuidas oli ehitatud Viljandi linnus ja mis seal leidus:

10.

+11. Joonistan üsna lihtsate joontega kiviheitemasina ja tormikatuse.

Madisepäeva-(Paala) lahing. (1 tund.)

Õpperaamatust: M. a. j.; lk. 67—74; J. k. a., lk. 51—52.

1. Lembitu valmistus otsustava võitluse vastu järgmiselt: ta kutsus kokku kõik kihelkonnad ja käskis neil oma sõja riistad korda seada

+2. Mis oli Lembitu kui vanema tegevus selles võitluses? vägesid juhatata ja julgustata

3. Eestlased palusid abi (kellelt?) venelastelt kuid saalt neile abi ei saadetud

4. Kuidas lõppes Madisepäeva-lahing? Madisepäeva lahing lõppes eestlaste võiduga

S. 5. Mille poolest erines eesti sõdur rüütlist (rõivastise ja varustise mõttes)?

6. Täiendan ja ilustan alljärgneva Madisepäeva-lahingu plaani ja kirjutan juurde (silmapaistvalt) lahingu kuupäeva ning aasta.

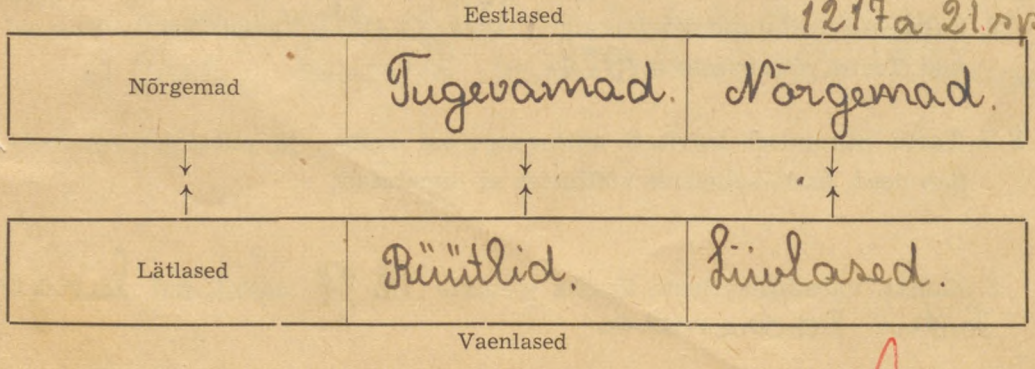

7.

Meie maa läheb võõra võimu alla. (1 tund.)

Õpperaamatust: M. a. j., lk. 75—78; J. k. a., lk. 53—55.

1. Missuguse vaenlasega oli tegemist Põhja-Eestis? Taanlasega

2. Eestlasi õhutasid uuele vabadusvõitlusele järgmised maakonnad: Laane ja Harju

3. Kui vaenlane oli maalt välja tõrjutud, siis eestlased:

4. Uus võitlus seisis ees ja eestlased (mida tegid?):

+5. Sakslastel olid järgmised abiväed: Liivlased ja Lätlased

6. Sakslased vallutasid kõigepealt Viljandi kantsi; seejärel asusid nad Tartu piiramisele a. 1924

S. 7. Tartu piiramisel tarvitati mitmesuguseid kaitse- ja piiramisviise; loendan need, mida eelmistes võitlustes ei nimetatud:

8. Muists. vabadusvõitluste lõpuks loetakse 1227 aastat, mil langes Tartu Saaremaa

9.

+10. Joonistan õpetaja juhatuse järgi lihtsate joontega piiramistorni, siili ja tormiredeli.

Kokkuvõtteks ja kordamiseks. (1,5 tundi.)

1. Kirjutan eestlaste (ja liivlaste) vabadusvõitluse tähtsamad sündmused ajalises järjekorras:

1. Liivlaste vanem Kaupo võttis ristiusu vastu.
2. Eestlaste vanem Lembitu langes Paala lahingus.
3. Taanlased tulevad Sakslastele appi 1219 aastal
4) Tartu langeb Sakslaste hõlma 1224 aastal.

2. Täidan ettetulnud isikute kohta tabeli:

N i m i	Kes ta oli või mida ta tegi
Ingvar	Rootsi kuningas. Langes Kividepää lahingus.
Kaupo	Liivlaste vanem. Võttis ristiusu vastu
Valdeko	Lembitu poeg. Langes Tartu lahingus
Lembitu	Sakala, vanema ja eestlaste sõjaväeosade juht. Langes Paala lahingus 1217. aastal.
Piiskop Albert	Esimene piiskop Liivimaal.
Piiskop Meinard	Kohmas piiskop Liivimaal.
Valdemar II	Taani kuningas. Tuli sakslaste appi.

3. Täidan järgneva kaardi: a) Kirjutan vastavale kohale värviliselt nende muists. Eesti maakondade nimed, mille elanikud vabadusvõitluse kestes paistsid eriti silma. b) Raamatus on nimetatud paljud kohad (linnused, jõed jne.), mis olid tähtsad eestlaste (ka lätl. ja liivl.) vabadusvõitlustes; kirjutan neile kohtadele (kaardil märgitud) nimed juurde, ühtlasi märgin juurde sündmuse aja. c) Katan eestlaste, liivlaste ja lätlaste tolleaegsed maa-alad erinevate hõredate värvidega. +d) Märgin kaardile meie ümbruskonnas leiduva muinaslinna. e) Kaardile kirjutan vastava pealkirja.

Orduaeg.

Kuidas isandad jagasid ja kasutasid maad. (15 min.)

Õpperaamatust: (M. a. j., lk. 84); J. k. a., lk. 57.

1. Orduajaks nimetatakse

+2. Isandad jagasid võidetud maa endi vahel nõnda:

3. Piiskopid asusid järgmistes kohtades:

4. Läänimeesteks nimetati

5.

Losside ehitamine. (1,5 tundi.)

Õpperaamatust: M. a. j., lk. 80—82; J. k. a., lk. 57—60.

1. Sakslased ehitasid meie maal losse selleks

2. Losside asukohtadeks valiti harilikult

3. Loss koosnes järgmistest osadest:

4. Täiendan ja ilustan järgneva lossiplaani ning kirjutan osadele ja ruumidele nimed juurde.

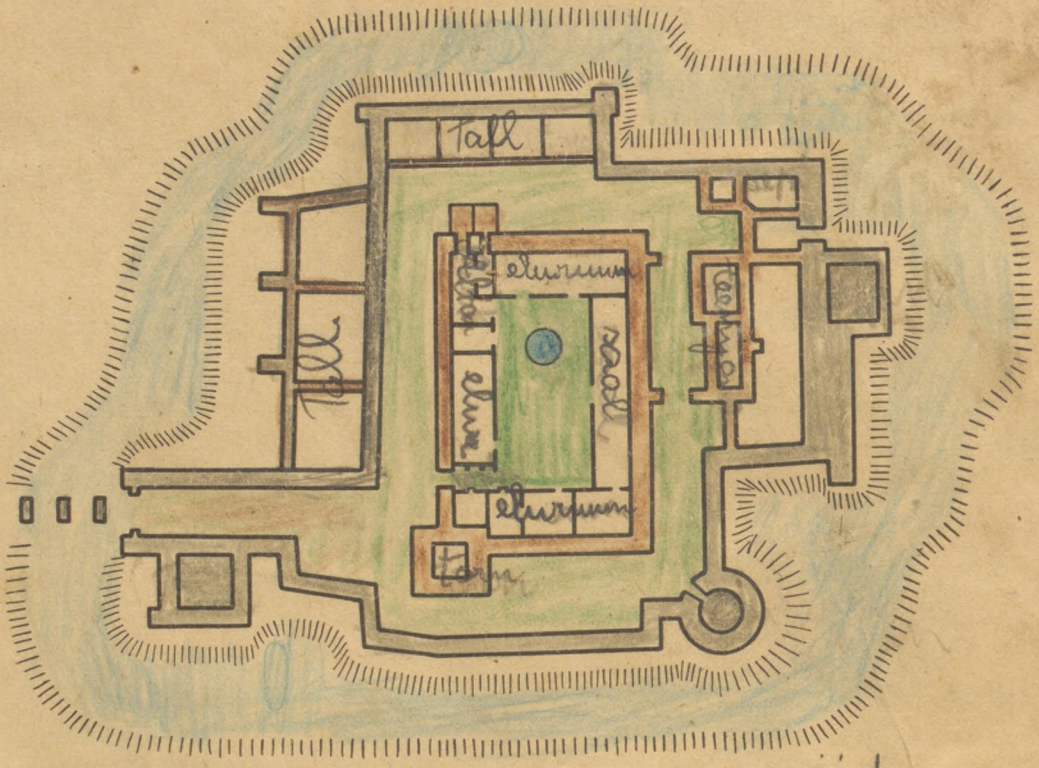

+5. Ordu oli korraldatud nõnda: Võnnus (või Riias) elas ruuskapp;
temale allusid Ordumeistrid neile allusid Lõunamehed.

+6. Täidan ja ilustan ordukorralduse skeemi:

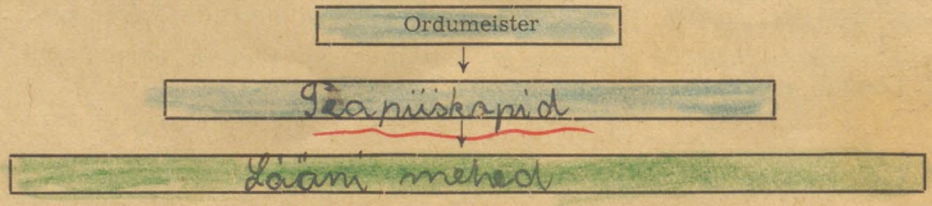

7.

Elu lossis. (1 tund.)

Õpperaamatust: J. k. a., lk. 60—61.

1. Lossiülem sai ülalpidamist ja sissetulekut (kuidas?) talupoegadelt. Talupojad nerüsid oma põllu saadusi lossiülemale.

2. Peale lossiülema olid lossis veel tegevad: ordunemad.

3. Läänimehe (mõisniku) tuluallikad: ka talupoeg oli läänimõisniku tuluallikas.

4. Peale läänimehe olid mõisas veel tegevad: valitseja, kupjas, aidamees ja palju muidteenijaid.

+5. Loendan lääniisanda toiminguid päeva jooksul: hommikul ülestulla, riietuta, palvetata, hommiku einet sööa, jalutuskäike teha, valitseja käest aruandeid pärida, lugeda, oav süüa ja magama heita.

6. Mõisnikud pidasid palju pidusid ja väljasõite.

Eestlaste elu orduajal. (1 tund.)

Õpperaamatust: M. a. j., lk. 83—84, 93—96; J. K. a., lk. 62—63.

1. Esimesed orjused, mida võõrad isandad nõudsid eestlastelt, olid: lossside ehitamine, teede tegemine ja kirikute ehitamine

2. Eestlaste kohustused lääniisanda (mõisniku) vastu olid: ta pidi aitama mõisat ehitada, põldu orima ja isegi mõisa karja talitama

S. 3. Kuidas toimus maksude tasumine? Makse tasusid talupojad viljaka, mida kümnisaks nemetati

4. Talupojad hakkasid otsima väljapääsu raskest seisukorrast (kuidas?): nad hakkasid sõjaplaane sepitsema.

+5. Tolleaegne linn erines mitmeti meieaegsest, näiteks: linnad olid müüris ümber, mis oli veel kõrgete tornidega.

S. 6. Miks öeldi, et „linna õhk teeb vabaks"? sest et kes linnas üle aasta oli end varjul saanud hoida, seda enam mõisnik tagasi nõuda ei saanud.

7.

Jüriöö-mäss a. 1343. (1 tund).)

Õpperaamatust: M. a. j., lk. 84—90; J. k. a., lk. 63—66.

S. 1. Selgitan põhjusi, miks algas mäss just Põhja-Eestis.

2. Mässu algamiseks anti märku nõnda: et igal küngal oli
oo hunnik mis pidi süttima kui kurskil
nähti tulejeba täiesvat.

3. Eestlased palusid abi (kellelt?) Venelastelt ja Rootslastelt kuid abi ei
saadud kunagi ltki.

4. Eestlased tasusid kätte oma rõhujatele seega et põletasid koik lossid
maha ja surmasid saksad ära

5. Paides pidasid läbirääkimisi eestlaste poolt neli välja validud vanemat
sakslaste poolt ordumeistri , kuid sakslased toimisid autult: nad
tapsid Eesti saadigud ära

6. Mässu lõpp oli järgmine: Eestlased kaotasi, sest abi ei tul-
nud

+7. Jüriöö-mässu nurjumise põhjusi:

8. Kuipalju aega on möödunud mässust kuni tänase päevani? on 594 a 7 k 2 7 p.

9.

Eestlased langevad pärisorjusesse. (15 min.)

Õpperaamatust: J. k. a., lk. 66.

1. Pärast mässu muutus talupoegade elu märksa halvemaks kui enne, näiteks: neilt nõuti rohkem tegu ja ka makse.

2. Liikumisvabadus võeti talupoegadelt seepärast: "ära et nad ei saaks koorkäia ja maksuks ette valmistusi teha.

S. 3. Talupoeg muutus pärisorjaks, see tähendab: et tal ei olnud ühtegi õiguts ja ta tegi tööd kui neljä jalgne loom

4.

Vene-Liivi sõda ja orduriigi langus. (1,5 tundi.)

Õpperaamatust: M. a. j., lk. 98—108; J. k. a., lk. 66—69.

S. 1. Orduriik oli jäänud nõrgaks järgmistel põhjustel: ordumeistrid ei korraldanud sõja võge ega maksud sõja maona.

2. Orduriigi nõrkust kasustas (kes?): venekeiser Johann Julm.

3. Millised uued relvad olid selles sõjas tarvitusel? kahurid, püssirohi, ja palju muud mida rahvastel ei olnud

4. Tartu alistus venelastele järgmistel tingimustel: et venelased ei puutu rahva varandust ega viia rahvast vangi ja ei sunnä inimesi sõjale

10. Et raskest elust pääseda ja endist vabadust tagasi saada, selleks eestlased korraldasid sõja ja palusid abi ka teistest riikidest

11. Peale äpardunud vabadusvõitlust läks eestlaste elu hoopis raskeks, nimelt:

+12. Läänimaadest kujunesid mõisad. Mõisadest on praegu järel veel üksikud, sest Eesti valitsus häiritas mõisnikud.

+13. Endistest lossidest on meie ajani säilinud ainult varemed

14. Orduriik lagunes Vene-Liivi sõja ajal aastal 1564

15. Venemaad valitses tol ajal Joann Julm

16. Orduriigi langusega läks meie kodumaa mitme isanda alla, nimelt:

Poola, Rootsi ja Taani vahel.

Osaühing „Ilutrükk“, Tartu, 1936.